

»Omvend jer, thi Himmeriget er kommet nær« (Matt. 4,17).

Den bævende samvittighed

Hvorfor blev *Sodoma* og *Gomorra* dømt og tilintetgjort? De havde jo ikke Guds lov. Nej, det havde de ikke i ydre forstand, men de havde en samvittighed, og den vidnede i deres indre om, hvad der er ret, og hvad der er uret.

Samvittighedens stemme havde de overhørt, trodset, modarbejdet og modsagt, indtil deres forhærdelse var uoprettelig; da faldt dommen.

Hvorfor blev *amoriterne* udryddet? Gud sagde til Abraham, at deres syndeskyld endnu ikke var fuldmoden, men når det var tilfældet, skulle israeliterne tilintetgøre dem (1. Mos. 15,16). Hvordan kan Gud tale om syndeskyld, når han ikke har givet dem sine love og forordninger? Fordi han havde givet dem som ethvert andet folk en samvittighed. I 400 år forhærdede amoriterne sig mere og mere ved at undertrykke samvittighedens stille, stærke tale; til sidst sagde deres samvittighed dem ikke mere imod; den var dræbt; dermed var folkets tid ude.

Hvorfra vidste *Abimelek*, at han ikke burde tage en anden mands hustru (1. Mos. 26)? Han havde jo ikke Guds lov – nej, men det stod indskrevet i hans samvittighed.

Hvordan kunne profeten Amos dømme *Edom* for at kvæle medynken og gemme på vrede, og hvordan kunne han dømme *Moab* for at brænde Edoms konges ben med kalk (Amos 1,11 og 2,1)? Han forudsatte, at disse hedningefolk havde en samvittighed, der forbød dem den slags ting – og hans forudsætning var rigtig. Den gerning, som loven kræver, står indskrevet i hedningernes hjerter, idet deres samvittighed vidner derom, og deres tanker indbyrdes anklager eller også forsværer hverandre (Rom. 2,15); der findes altså intet menneske uden et personligt ansvar, ingen, der uden videre kan sige: »Jeg vidste det ikke.«

Samvittigheden historisk betragtet

Samvittigheden er menneskets adelsmærke, der adskiller ham fra dyrene. Overalt i Skriften forudsættes det, at mennesket har et ansvar, og at det en dag skal stå til regnskab for sine gerninger.

Samvittigheden er imidlertid påvirkelig og er i en vis forstand altid svagere end det menneske, den bor i. Hvis han overhører den, bliver dens røst stadig svagere. Hvis han trodser den og fremturer i, hvad den forbyder, bliver dens røst til sidst kun hviskende. Forhærdelsens kendingsmærke er en tavs samvittighed.

Når det punkt bliver nået, kan menne-

sket kun reddes gennem tilintetgørende slag. Guds straffedomme er ofte hans sidste forsøg på at få mennesket til at erkende, at hvad samvittigheden i sin tid sagde ham var rigtigt.

Et folk har en kollektiv samvittighed som sit kosteligste eje. Det er ikke mange generationer, siden det danske folks samvittighed forbød usædelighed og utugt. Dengang talte den kollektive samvittighed også om skam og ærbarhed, om sømmeligt og usømmeligt, men folket har som helhed trodset denne tale, og nu er folkesamvittigheden sløvet, så dens tale kun er en uhyrlig hvisken. Nu sidder skamløsheden i højsædet uden at blive antastet. Og landets love er ikke indrettet efter samvittighedens stemme, men efter alle de røster, der har modsagt den i nogle generationer med det resultat, at sort er blevet hvidt og hvidt sort. Hvor langt vi som folk er ude i forhærdelse, tør jeg ikke udtale mig om; men jeg kan frygte, at kun uvej og trængsel kan få nationen til at erkende, at den ikke skulle have trodset samvittighedens røst.

Den selvretfærdige samvittighed

Paulus havde altid været et samvittighedsmenneske, også da han som Saul fra Tarsus forfulgte Guds menighed og bekæmpede Jesu navn overalt. Han var sikker på, at han gjorde Guds vilje, thi et menneske, der var ophængt på et træ, kunne i følge loven kun være en forbandet; når Jesus derfor blev udråbt som Messias, var det Guds-bespottelse.

Ingen havde overholdt alle lovens forskrifter mere minutøst end han; derfor havde han en »fuldgod samvittighed« (Ap. G. 23,1). Efter lovretfærdighedens krav var han ulastelig; intet pinte hans samvittighed.

Og dog var han den største af alle syndere, Jesu fjende, Guds modstander, fortabt og helt behersket af mørket.

Således kan samvittigheden altså vildlede et menneske ved at bekræfte ham i, at han er retfærdig, skønt hans retfærdighed slet ikke består for Gud. Hvordan kan det gå til?

Det hænger sammen med, at samvittigheden er en del af det faldne menneske og derfor aldrig kan være 100% pålidelig. Når det, som i Saul fra Tarsus' tilfælde, drejer sig om et dybt religiøst menneske, der er opdraget i farisæismens strengeste skole, udvikler der sig en i moralsk henseende retfærdig mand med en i moralsk henseende god samvittighed. Men eet er moral, et andet er Guds kærlighed i

Kristus Jesus. Den mødte ham første gang ved Stefanus' henrettelse, og da fik han en brod i samvittigheden, som han imidlertid stampede imod af al kraft, indtil han udenfor Damaskus lå afsløret som den største af alle syndere i Guds lys.

Fra da af forstod han, at selvom han ikke var sig noget bevidst og derfor havde en god samvittighed, var han ikke dermed retfærdiggjort (1. Kor. 4,4). Samvittigheden er med andre ord ikke højeste instans. Det er vigtigt at bevare en god samvittighed, men det er lige så vigtigt ikke at blive selvretfærdig.

Den vakte samvittighed

Når Helligånden, sandhedens Ånd, herliggør Jesus for et menneske og samtidig afslører dets synd, da vander samvittigheden sig; da er det, som om mennesket er omgivet af en mængde øjne, der ser alt lige fra barndommen til i dag. Samvittighedskvaler er de mest uudholdelige af alle, en forsmag på den evige gråd og tænderskæren.

Pinsedag oplevede de tre tusinde det; det stak dem i deres hjerter, som om et sværd gennemborede dem. Derfor kunne de ikke sige andet end: »Brødre! hvad skal vi gøre?« De vidste ikke deres levende råd; de kunne intet fremføre til deres undskyldning, afgrunden åbnede sig under dem; de oplevede, hvad det vil sige at stå for Gud med intet andet end sig selv og sin synd. Der var ingen udvej, intet smuthul, intet gemmested.

De stod foran en smal, smal port – kunne de komme igennem? Frelsen var ikke nogen selvfølge eller nogen billig ting; derfor svarede Peter: »Omvend jer og lad jer døbe hver især i Jesu Kristi navn til jeres synders forladelse, så skal I få Helligånden som gave.« De gjorde, som han sagde – og så kom de fra fortabelsens forgård til den himmelske glædesfest og blev frelst fra den vanartede slægt.

Den vakte samvittighed oplever Herrens hellighed og syndens gru og fremfører intet til sit forsvar. Den står foran den hellige dommer og kan intet sige, thi den står der i snavsede klæder. Den oplever ikke synden som noget relativt forkert, men som det forfærdeligste af alt. Den skåner ikke sig selv, men billiger Guds strenghed som det eneste sande. Hvis den forsøger at komme med en eller anden forklaring, erkender den straks, at det kun er en bortforklaring. Tankerne anklager eller forsværer hverandre, men forsvaret bryder altid sammen. Det fører ofte til forfærdelige indre smerter, undertiden grænsende til legemlige smerter. Sjælen

finder ingen hvile, ingen ro, ingen åndepause. »Ve mig, ve mig, ve mig!« er det uafbrudte suk.

Her erfarer sjælen den frygt for Gud, der er mere end ærefrygt. Hvem kan bo ved fortærende ild?

Salig enhver, der har erfaret noget af dette og dermed lært at frygte Gud! Han oplever aldrig forløsningen som noget selvfølgeligt, men som det mest nåderige og underfulde af alt.

Den rensede samvittighed

Den vakte samvittighed opstiller sine ufravigelige krav, som må tilgodeses, hvis den skal være tilfredsstillet og finde hvile. Kravet er, at synden bliver sonet så fuldkomment, at Dommeren ikke vil bringe den i minde, når mennesket skal aflægge sit regnskab for ham. Hvis ikke det er tilfældet, vil den vakte samvittighed aldrig finde fred.

De gammeltestamentlige ofre kunne ikke opfylde samvittighedens krav; offerdyrs blod formår ikke at sone synden; den kendsgerning, at ofrene blev gentaget år efter år, var i sig selv et bevis på, at de ikke kunne bortskaffe synden, og at samvittighederne trods ofrene blev ved med at være tyngede af synden (Hebr. 10,2).

Mennesket kan heller ikke selv sone sin synd og betale sin gæld. Vel kan og skal han gøre de konkrete synder op, som han har skadet andre mennesker med, men det er ikke tilstrækkeligt til at bortskaffe hans synd. Hvis han forsøger at tilfredsstille sin samvittighed med ofre af den ene eller anden art, erfarer han kun med stigende fortvivelse, at det lader sig ikke gøre; det er kun døde gerninger, som ikke har kraft til at bringe samvittigheden hvile.

Samvittigheden fordrer, at Gud bliver tilfredsstillet, ellers kan samvittigheden ikke selv blive det. Hvis Gud ikke vil udpege synden, da, først da kan samvittigheden falde til ro. Men hvorledes kan det overhovedet tænkes, at Gud, den retfærdige og hellige, ikke vil bringe et syndigt

menneskes mange synder i erindring? Kan synden virkelig bortskaffes, bringes ud af eksistens og altså forsvinde som morgentågen for solen i dens glans?

Ja, dette, der er umuligt, ikke blot for menneskets formåen, men også for dets forståen, dette, der ikke blot er umuligt, men også utænkeligt, har Kristus fuldbyrdet, da han bragte sig selv som et offer for al verdens synd. Med dette ene offer er synden en gang for alle bortskaffet og den troende ført til fuldendelse, d.v.s. til en tilstand, hvor han ikke skal gøre nogetsomhelst for at sone sin synd, fordi soningsværket er fuldendt og fuldbyrdet, så der intet står tilbage at gøre i nogen henseende.

Dette, dette alene bringer hvile og salighed til den forpinte samvittighed, så den ånder lettet op i uendelig taknemmelighed. Den er dybt ydmyget, men tillige dybt beroliget. Der bliver ingen rest af selvtilfredshed og egenretfærdighed tilbage og dermed ingen egen ære. Ordet »nåde« bliver guddommeligt indholdsrigt.

Den bævende samvittighed

Når samvittigheden således er renset og fri, da er der indtrådt en helt ny tilstand; *Luther* beskrev den som fra helvede til Himmelen, fra døden til livet, fra mørket til lyset.

Det betyder imidlertid ikke, at fra nu af er samvittighedslivet blevet problemløst.

Den frigjorte samvittighed hører aldrig op med at bæve, thi der opstår ikke et kammeratligt forhold til Gud den Almægtige. Sjælen bliver ikke selvsikker, thi selvsikkerhed er ikke et udtryk for åndeligt liv, men snarere for åndelig død. Skriften og erfaringen vidner ikke om frelsessikkerhed, men om frelsesvished, hvilket er noget helt andet.

Frelsesvisheden hører troen til, men da troen er i stadig udvikling og kamp, gennemgår frelsesvisheden mange forskellige faser.

Det hænger også sammen med, at ingen vågen sjæl, der kender lidt til den

menneskelige skrøbelighed og Guds fuldkommenhed, undgår anfægtelserne og de hårde angreb på troen. Vore brøders anklager er ikke uvirksom og ser ikke passivt til, at et menneske vokser i kendskab til Herrens veje og tanker.

Professor *Karl Heim* taler om den spærreild, vor store modstander djævelen lægger foran porten til Himmelen. Ingen kan ved egen kraft komme igennem den, og ingen kan dæmpe den. Den består i al den synd, der ligger bag os, men som djævelen nu kalder frem under en strøm af voldsomme beskyldninger, anklager og fordømmende røster. Han kan rulle hele vor fortid op og vise den som på et video; selv det, vi forlængst har glemt, kaldes nu frem, og det, vi skammer os over, så blodet stiger os til hovedet, males i alle enkeltheder for vor bevidsthed. Så minder han os om det snart forestående regnskab og søger med al sin djævelske snedighed at drage os ned i fortvivlelsen. Hvem kan dog komme os til hjælp, hvordan skal vi komme igennem den frygtelige og døden-de spærreild?

Her bliver intet tilbage af frelsessikkerhed, slet intet af skråsikkerhed, her falder alle store ord og store bekendelser til jorden, og dog tages frelsesvisheden ikke fra os, selvom den knap nok kan fornemmes, thi spærreilden formår intet imod vor Herre og Frelser – han går oprejst igennem den, og Han er Herren-vor-retfærdighed – sammen med ham går vi også oprejst igennem den, selvom vor sjæletilstand er bævende, når drønene fra fjendens artilleri trænger ind i vore hjerter.

Selvsikkerhed, skråsikkerhed, selvfølgelighed og det-er-intet-problem-holdningen kendetegner ikke den rensede og frigjorte samvittighed, men derimod bævende taknemmelighed, undren over Guds ufattelige barmhjertighed og en deraf udspringende frimodighed, der endog består i dommen, fordi det værk, vi bygger hele vor tilværelse på i livet, i døden og i evigheden, er så stort!

Himmeriget er kommet nær

I Matt. 4,17 læser vi: »Fra da af begyndte Jesus at prædike og sige: Omvend jer, thi Himmeriget er kommet nær.«

Fra da af – hvorfor var Jesus ikke begyndt at prædike før? Allerede som tolvårig besad han jo en forbløffende indsigt i de hellige skrifter? Kunne han ikke være begyndt som tyve-årig? Var der ikke brug for sådan en ung mand overalt i Israel?

Han ventede imidlertid mange år og arbejdede som tømrersvend, *skønt* hans

visdom var langt forud for hans samtidsge.

Jeg siger: *skønt* hans visdom var langt forud for de andres. Det er imidlertid dårligt udtrykt; jeg burde sige, at det var *fordi* hans visdom var grundet i Gud, at han ventede så længe. Faren for at træde for tidligt op som forkynder er større end faren for at komme for sent. Det lader den guddommelige visdom os forstå. En forkynder behøver ikke blot indsigt i Skrif-

ten, han behøver også livserfaring. Uden den bliver hans tale tom, i bedste fald propaganda.

Jesu udrustning

I de mange *stille år* viste Herren sig tro i det små, tro i sin daglige gerning, tro i pengesager, tro imod sin Mor og sine brødre. Han kunne sandelig sættes over mere.

I *dåben* viste han sig tro imod det

kald, Gud kaldte ham med – et kald, som ingen uden han selv forstod. Han, der ikke vidste af nogen synd, lod sig døbe med omvendelsens dåb til syndernes forladelse og indviede sig dermed til at blive Guds lam, der bærer verdens synd. Gud bekræftede hans kald og hans troskab imod kaldet ved at sende Helligånden over ham i, en dues skikkelse og tale direkte til ham fra Himmelen: »Du er min Søn, den elskede, i dig har jeg velbehag.«

Nu var han veludrustet til at træde frem som forkynder? Nej, endnu eet måtte der til, før han kunne tale på Guds vegne: han måtte i nærkamp med djævelen. Han måtte *besejre denne verdens første* – og det gjorde han i den frygtelige tvekamp ude i ørkenen, hvor han havde fastet i 40 dage og nætter og derefter blev fristet af djævelen.

Først da trådte han frem og begyndte at forkynde. Aldrig, hverken før eller siden, har menneskene hørt en sådan forkynder! Han var selv det, han forkyndte. Medens profeterne kun kunne sige: »Så siger Herren,« kunne han sige: »*Jeg siger jer,*« og enhver, der havde øren at høre med, blev slået af hans myndighed. Aldrig har nogen talt som han.

Der findes intet fyldekalk i hans forkyndelse, intet, der først skulle »varme skaren op«, intet teatralisk, intet overdrevet, intet uægte, intet føleri, intet sød-ladent, intet billigt og letkøbt, intet overflødigt ord – alt er ægte, sandt, kærligt, overbevisende, afslørende, gennemborende helt ind i samvittighederne – hans ord kan aldrig forgå. Han er forbilledet for enhver forkynder, være sig evangelist eller lærer, enhver, der vil tale Guds ord til andre.

Han passer ikke ind i vor tids form for kristelig mødevirksomhed. Det burde give os noget at tænke på og noget at revidere.

Det første, vi hører ham sige, må vi tage til hjerte, hvor ydmygende det end er: »*Omvend jer!*«

Himmeriget er kommet nær

Når vi hører disse udtømmelige ord, behøver vi længere tids stilhed for at fornemme lidt af, hvad han dermed siger os.

Hvad er Himmeriget, hvordan kan vi begribe det? Lad os først se, hvad det *ikke* er, thi en ting forstås undertiden ved hjælp af dens modsætning.

Himmeriget er *ikke* alt det, djævelen havde fristet ham med. Det må vi lægge os på sinde, thi det er derfor, fristelsen i ørkenen indtager så afgørende en plads i Jesu forberedelse til at træde frem som forkynder af Guds riges hemmeligheder.

Den *første* fristelse gik ud på, at Jesus skulle forvandle stenene til brød, fordi han var blevet sulten. Djævelen påstod, at

den, der hører hjemme i Himmeriget, *kan aldrig lide nød af nogen slags*, uden at nøden straks skal afskaffes. Den opfattelse ligger os ikke så fjern; den ligger os snarere lige for hånden – men Jesus afviser djævelen og lader os dermed forstå, at sådan er Himmeriget ikke i den nuværende tid. Den indstilling må vi altså omvende os fra!

Den *anden* fristelse gik ud på, at Jesus skulle styrte sig ned fra tempeltinden, så ville Guds engle gribe ham i styrtet og bære ham på hænder. Fristelsens indhold var altså, at i Himmeriget er alle naturlove ophævet – den, der hører hjemme i Himmeriget, *kan altid regne med det sensationelle og opsigtsvækkende*, thi han er ikke som andre underlagt naturlovene, men kan nåsommelst sætte dem ud af kraft. Også dette afviser Jesus. Lad os derfor huske godt på, at sådan er Himmeriget ikke i den nuværende tid. Her er måske også en opfattelse, vi må omvende os fra.

Den *trede* fristelse gik ud på, at Jesus kunne få alle denne verdens riger og deres herlighed, blot han ville gøre et knæfald for djævelen. Fristeren vil have Frelseren til at give efter for den opfattelse, at det, vi som Guds børn skal søge, først og fremmest er *herlighed her på jorden* – skulle vi komme til at gøre et knæfald for djævelen, gør det ikke så meget, blot vi opnår alt det, vi forstår ved herlighed. Men Jesus afviser fristeren på det bestemteste og understreger dermed, at lydighed imod Gud er Guds børns eneste mål, skulle lydigheden endog føre til korset. Jeg ved ikke, om der også på dette område er noget, vi må omvende os fra – måske ikke så meget i tanke og opfattelse som i praksis.

Himmeriget er altså ikke et rige, hvor der bliver gjort ende på al slags nød, hvor der straks sker et under, når vi ønsker det, og hvor der hersker lutter herlighed.

Hvad er det da? Hvis du fæster dit øje på ham, der sagde, at Himmeriget var kommet nær, forstår du det, thi han er det, han forkynder – han er Himmeriget, der er kommet nær.

Han er *hellig*, som Gud er hellig. Himmeriget er altså *hellighedens* rige. Han er *retfærdig* – Himmeriget er altså *retfærdighedens, fredens og glædens* rige. Han er *kærlig* – ja, han er kærligheden; følgelig er Himmeriget *kærlighedens* rige.

Men mærk: han er *lydig*, ja lydig indtil døden på et kors. Himmeriget er altså *lydighedens* rige, hvor kun Guds vilje sker. Men det betyder samtidig, at Himmeriget i den nærværende tidsalder er *smertens* rige, thi Guds vilje fremkalder verdens had.

Ja, han er den, der blev *korsfæstet* – ak, enhver, der hører hjemme i Himmeri-

get, *hører sammen med korset!*

Alt dette og meget mere ligger i, at Himmeriget er kommet nær med vor Herre Jesus Kristus. Det er det rige, der aldrig kan forgå. Når verdensrigernes tid er ude, bliver de overgivet til Herren og hans folk! Og deres rige består i alle evigheder!

Omvend jer!

Dette rige, Himmeriget, er med Jesus kommet nær; derfor lyder Herrens kald eller befaling til omvendelse.

Omvendelse er noget gennemgribende og radikalt. Derfor lyder det atter og atter, thi kun få formår at gennemføre den totale omvendelse på en gang. Der er jo ikke blot tale om at omvende sig fra bevidst synd, men også fra alle vore egne opfattelser og meninger, og det er kun yderst få opmærksomme på; vi bliver nemt hængende i vore egne opfattelser af, hvad Himmeriget er, og vi giver ubevidst djævelen ret på flere af de punkter, hvor Herren afviste ham.

Selv for apostlene, der fulgte ham på nærmeste hold i mere end tre år, tog det lang tid, før omvendelsen, således som Herren forstår den, var gennemført. »Når du engang omvender dig, da styrk dine brødre,« sagde Herren til Peter den sidste aften (Luk. 22,32). Ingen være derfor alt for sikker på, at befalingen til omvendelse ikke gælder ham.

Når dette er sagt, må vi spørge: Hvad er det, der driver os til omvendelse efter Herrens sind? Er det ikke just dette, at Himmeriget kommer os nær? Hver gang vi fornemmer Herrens nærhed, hans overvældende hellighed og kærlighed, da drives vi til omvendelse; da fornemmer vi, hvad vi endnu holder fast på, men som ikke passer for Himmeriget – og vi vender os fra det, idet vi vender os til ham!

Ingen formaning, hvor vel ment den end er, formår at lede til virkelig omvendelse; men Herrens hellige nærhed, oplevelsen af Himmeriget, en berøring af den evige verdens lys og majestæt driver os med livets egen kraft til at vende os fra alt det, der står Herren imod, fordi det ikke svarer til hans væsen.

En omvendelse, der bygger på overta-lende ord eller argumenter af den ene eller anden art, holder ikke i prøvelsens stund, men den omvendelse, der er virket af, at Himmeriget er kommet os nær, den har evighedsværdi – og Herren, som har virket den, vil se til, at den ikke brister.

Det var det, han gjorde, da han sagde til Peter, der havde omvendt sig: »Jeg bad for dig, at din tro ikke må glippe. Og når du engang omvender dig, da styrk dine brødre.«

Hvad er en kristen egentlig?

Lignelsen om den fortabte søn overvælder os, hver gang vi læser den (Luk. 15,11-32). Jeg tror ikke, nogen rigtig kan give udtryk for, hvad han føler, når lignelsens ord gennemtrænger hans sjæl. Det er med denne fornemmelse, jeg vil sige lidt om, hvad det er at være en kristen.

Den hjemmegående søn

Ham kan vi i en vis forstand kun respektere, thi han havde aldrig gjort noget forkert. Han havde aldrig overtrådt noget af faderens bud og havde derfor en god samvittighed.

Der er næppe tvivl om, at naboerne har omtalt ham som faderens trøst, som den gode søn i modsætning til ham, der var gået til bunds, og som et mønster på, hvordan et ungt menneske bør være.

Han havde ikke meget tilovers for sin broder, og det kan vi på en måde godt forstå, thi broderen var jo ikke vejet tilbage for omgang med skøger.

Han havde orden i sine sager, kontrol over tingene og over sig selv, han var retskaffen, flittig, pligtopfyldende og påpasselig.

Er han et udtryk for, hvad der udmærker en kristen? Er det af ham, vi skal lære, hvad det vil sige at være en sand kristen?

Skulle vi karakterisere ham videre, må vi sige, at han nok aldrig har grædt – og det er, som om den, der aldrig har grædt, fattes noget væsentligt.

Han har aldrig grædt over sig selv, og han har heller ikke haft grund til det. Det er imidlertid i Guds øjne et bevis på, at han heller aldrig har lært sig selv at kende.

Derfor er der noget bundfrossent over ham. Jeg tror ikke, man nogen sinde har hørt en befriende, sprudlende latter fra ham. Dertil var han for alvorlig. Han kendte ikke til at udlevere sig selv; det gør den slags mennesker ikke. Han mente, han var værdifuld for faderen, og det var han i en vis forstand også – og så var det netop denne vurdering af sig selv, der gjorde ham noget kedsommelig. Han har virket eksemplarisk på andre, men han har aldrig virket befriende, og hans favn stod ikke åben for små, almindelige mennesker, der ikke klarede tilværelsen så godt som han.

Der flød ikke kilder med levende vand fra hans indre – men han var beundringsværdig, og det gik ham godt, sådan som det altid går den slags pligtopfyldende mennesker godt i tilværelsen. Hvem vil ikke gerne have sådanne mænd i sin tjeneste?

Men en kristen – nej, det var han ikke, skønt han måske i ydre forstand gør mange kristne til skamme.

Den anden søn

Han vækker ikke vor beundring, og dog drages vi langt mere til ham end til hans korrekte broder.

Han rører i modsætning til sin broder ved vort hjerte, så noget begynder at smelte.

Vi har ondt af ham, thi han gik til bunds, og det er forfærdeligt. Han satte hele sin arv over styr og endte ude iblandt svinene. Vel kan vi sige, at det er hans egen skyld, men når vi har sagt det, kommer vi til at tænke på, hvordan det kunne være gået os selv, hvis ikke Gud havde holdt sin hånd over os, og så får vi medlidenhed med ham.

Han kom helt ned i fortvivlelsen over sit spildte liv, sin dårskab og sin skyld; det vækker som sagt ikke vor beundring, men vor medfølelse.

Hvor vidunderligt, at han gik i sig selv! Man bliver glad, hver gang man læser det, for det betyder jo, at han ydmygede sig. Han ville gå til sin fader og sige: »Fader! jeg har syndet imod Himmelen og over for dig, jeg er ikke længer værd at kaldes din søn, lad mig gå som en af dine daglejere!«

Intet af, hvad den anden broder nogen sinde har sagt, berører vore hjerter så inderligt som denne syndsbeholdelse. Hvor syndsbeholdelsen fattes i et menneskes liv, har vedkommende intet at sige af betydning. Den hjemmegående broder kunne sige meget om pligtroskab, om orden i sit arbejde, om udholdenhed og om ansvarsbevidsthed, men intet af det, han siger, virker forløsende på os; vi bliver hurtigt trætte af at høre for meget af den slags.

Men denne syndsbeholdelse – hvor vidunderligt! Den rører ved vort allerinderste – vi føler os beslægtet med ham!

»Jeg har syndet imod Himmelen« – det er det første. I sin dybe nød, hvor han smagte konsekvenserne af et forspildt liv, oplevede han, at den evige verden berørte hans ånd, og fortabelsens gru gik op for ham. Han stod til ansvar for Gud – men kunne ikke bære ansvaret – kunne ikke bestå! Han, den letsindige, overfladiske, gudløse og karakterløse mand, blev på bunden af tilværelsen, hvor al jammeren overvældede ham, klar over, at han ikke havde nogen undskyldning; han havde syndet – ja syndet *imod Gud!*

Men også imod sin fader havde han syndet, og det så skrækkeligt, at det var et under, at hans faders hjerte ikke var bristet af sorg.

Han var overbevist om, at han ikke længer kunne regnes for faderens søn, slet ikke på lige fod med sin broder, men han

håbede, faderen ville antage ham som daglejer.

Så begyndte han den tunge vandring tilbage med sin skyld som en centnertung vægt på sin samvittighed og med frygten for opgøret med familien foran sig, i sandhed en svær gang.

En så tung vandring havde hans hjemmegående karakterfaste broder aldrig kendt til, fordi han aldrig havde behøvet det, og dog synes vi mere om den stakkels forpinte mand på hans svære gang end om hans retskafne og ordentlige broder derhjemme.

Medens han endnu var langt borte, så hans fader ham og ynkedes inderligt og kom løbende og faldt ham om halsen og kyssede ham. Hvilket syn! Aldrig bliver vi trætte af at betragte faderen og hans søn; den gamle mand kommer løbende – han kan ikke vente – falder sønnen om halsen, næsten som om det er ham, der har noget at bede om tilgivelse for, og kysser ham!

Læg mærke til, hvad du *ikke* ser og *ikke* hører! Ikke een bebrejdende mine i faderens ansigt, ikke eet bebrejdende ord fra hans læber!

Vi kan ikke rumme det; det går over al vor forstand. Det er os for herligt, for stort, for rent!

Det minder os om *Josef*, dengang han gav sig til kende for sine brødre, de slyngler, der havde solgt ham til Ægypten. Han græd ved deres bryst og kyssede dem alle (1. Mos. 45,15).

Hvordan mon sønnen oplevede den stund? Sådant som vi alle oplever det, når Guds kærlighed imod os i Kristus Jesus overvælder os! Vi ydmyges endnu dybere og skammer os endnu mere over os selv, samtidig med, at vi kommer til at elske vor Frelser med en uimodståelig kærlighed. Vi forvandles og bliver helt nye mennesker. Et kildevæld springer op i vort hjerte med en lyst til alt godt, og alle de gamle fristelser mister enhver form for tiltrækningskraft.

Så fremstammede han sin syndsbeholdelse, som faderen slet ikke svarede på, men nærmest ignorerede, idet han henvendte sig til sine tjenere og sagde: »Skynd jer at komme med den bedste klædning og giv ham den på og sæt en ring på hans hånd og giv ham sko på fødderne; og hent fedekalven og slagt den, og lad os spise og være glade! Thi min søn her var død, men er blevet levende igen, han var fortabt, men er fundet igen.« Der var ikke tale om, at han skulle være daglejer; nej, han skulle genoprettes i eet og alt, som om han aldrig havde bedrøvet sin fader, og han skulle nyde alle en søns privilegier.

Det strider faktisk imod alle gode begreber om ret og rimelighed – er det ikke at gå for vidt?

Og så gik sønnen, iklædt den bedste klædning, med ring på hånden og sko på fødderne, ind til glædesfesten, hvor der tilmed var musik og dans!

Fra helvedes forgård var han i eet nu kommet til en himmelsk glædesfest, Hans hjerte var sønderknust, da han kom hjem – nu var det endnu mere sønderknust, thi vel bliver vi knuste af vor brøde og vor skam, men vi bliver endnu mere knuste af den kærlighed, hvormed Gud tager imod os for Kristi skyld.

Faderen

Var det ikke letsindigt af ham straks at afholde en fest med musik og dans for sin

hjemvendte søn? Risikerede han ikke, at sønnen straks faldt tilbage til verden og alle dens tillokkelser?

Sådan raisonnerede faderen ikke, og der står intet i lignelsen om, at sønnen atter faldt. Hvorfor ikke?

Fordi den modtagelse, faderen gav ham, besejrede ham totalt i den forstand, at faderen vandt ham fuldstændigt for sig selv. Enhver trang til det gamle liv var som blæst bort; han fik et nyt hjerte og en ny ånd og blev et nyt menneske.

Han havde ventet at blive ansat som daglejer og var indstillet på i så fald at gøre sit yderste for at vise sig værdig her til. Men i stedet for blev han ophøjet over tjenerne og daglejerne og indsat i alle de rettigheder, han havde forspildt. Det var så herligt, at han næsten ikke turde tro det

– og dog var det virkelighed!

Han var, som faderen sagde, blevet *levende* igen med et liv, over hvilket synden og verden ingen magt havde. Derfor underlagde faderen ham ikke lovbud af nogen art eller satte ham på en prøvetid, thi det liv, der er løst fra synden, behøver ikke lovbud som et værn imod synden; det er gennemtrængt af kærligheden, der er opfyldelsen af ethvert bud.

Ordets spejl

Når jeg ser mig selv i lyset af denne lignelse, kan jeg nok frygte, at jeg har alt for mange lighedspunkter med den hjemmegående søn, for få med ham, der kom hjem, og alt for få med faderen – og det er dog disse to sidste, der kan vise os, hvad en kristen er!